Джерело: **Читанка з філософії: У 6 книгах. – К.: Довіра, 1992. – Т. 1: Філософія стародавнього світу. – С. 16 – 18.**

АРАНЬЯКИ

Араньяки — книги для самітників, що живуть у лісі, розділ ведичної літератури.

5. (АТМАН) II, 3

1. Мудрий той, хто знає атман як п'ятеричну пісню, з якої виникає все. Земля, вітер, повітря, води, небесні тіла — все це атман, ця п'ятерична пісня. Усе виникає з

[1] *Прана* — дихання, життєва енергія, вітер.

нього. Все завершується ним. Той, хто знає це, є пристанищем для собі подібних.

2. Той, хто краще знає атман, той більше живе (в цьому світі). Існують рослини, дерева й тварини, і він пізнає (в них) атман усе більше. У рослинах і деревах є сік, у тваринах — почуття. Атман у тваринах досягає все більшої чистоти, бо в них також є сік, але немає думки.

Атман стає все чистішим у людині. Адже вона найбільшою мірою наділена розумом. Вона говорить про те, що він знає, (що буде) завтра, він знає цей світ і те, що не є цим світом. Будучи настільки досконалою, людина через смертне прагне до безсмертного.

6. ЛЮДИНА

3. Ця людина — море, вона підноситься над усіма світами. Чого б тільки вона не досягнула, вона прагне стати над досягнутим. Якщо вона досягає світу повітряного

простору, вона прагне стати вище нього. Якщо б вона мала намір досягти того світу, вона забажала б стати вище нього. Із п'яти частин складається людина. її тепло — світло. Отвори — простір. Кров, слиз і сім'я — вода.

Тіло — земля. Дихання — повітря.

7. (ПРО ПОХОДЖЕННЯ ВСЬОГО СУЩОГО З АТМАНА) II, 4

1. Спочатку все було один атман: нічого не було іншого, що б миготіло. Він вирішив: «Я створю світи». Він створив ці світи, світло, смертне і води. Ця вода піднялась над небом, і небо — її підпора. Це світло — повітряний простір. Смертне — земля, те, що нижче землі, — води. Він вирішив: «Такі ці світи. Я створю хранителів світів». Він створив пурушу, піднявши (його з вод). Він віддавався над ними тапасу, і після цього виник рот, подібно тому, як лускається яйце. З рота вийшла мова, з мови — вогонь. Далі виникли ніздрі. З ніздрів вийшов нюх, із нюху — вітер. Потім виникли очі. З очей вийшов зір, із зору — сонце. Потім виникли вуха. З вух вийшов слух, зі слуху — країни світла. Потім виникла шкіра. Із шкіри вийшло волосся, з волосся — рослини і дерева. Потім виникло серце. З серця вийшла думка, з думки — місяць. Потім виник пуп. Із пупа вийшло видихання, з видихання — смерть. Потім виник дітородний орган. Із Дітородного органа вийшло сім'я, сім'я – вода.

2. Ці божества, будучи створені, впали у велике море. Він випробував їх голодом і спрагою. Божества сказали йому: «Дай нам таке місце, де ми могли б куштувати і споживати їжу». Він привів до них корову. Вони сказали: «Цього не досить». Він привів до них людину. Вони сказали: «Добре зроблена». Воістину людина зроблена добре. Він сказав їм: «Займіть належні вам місця». Тоді вогонь, котрий став мовою, увійшов у рот. Вітер, котрий став нюхом, увійшов у ніздрі, сонце, яке стало зором, увійшло в очі. Країни світла, котрі стали слухом, увійшли у вуха. Рослини й дерева, які стали волоссям, увійшли в шкіру. Місяць, ставши думкою, увійшов у серце. Смерть, що стала видиханням, увійшла в пуп. Води, які стали сім'ям, увійшли в дітородний орган. Голод і спрага сказали йому: «Дай місце кожному з нас». Він сказав їм: «Я прилучу вас до цих божеств, я зроблю вас їхніми співтрапезниками». Тому, коли комусь із божеств вчиняється приношення, голод і спрага — його співтрапезники.